

Mateřská škola Brno, Kamenná 21, příspěvková organizace
Kamenná 195/21, 639 00 Brno
IČ: 64328422

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ
MATEŘSKÉ ŠKOLY BRNO, KAMENNÁ 21,
PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE
639 00 BRNO**

Krok za krokem, školním rokem

Platnost od 1.9.2020

Motto „Příroda je tím nejzácnějším darem pro rovnováhu života a zdraví.“

Platnost od 17.9.2020

Mateřská škola Brno, Kamenná 21, příspěvková organizace
Kamenná 195/21, 639 00 Brno
IČ: 64328422

Obsah:

- 1. Identifikační údaje o mateřské škole**
- 2. Obecná charakteristika školy**
- 3. Podmínky vzdělávání**
- 4. Organizace výchovy a vzdělávání**
- 5. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami**
- 6. Vzdělávání dětí mimořádně nadaných**
- 7. Vzdělávací program**
- 8. Evaluační činnost školy**

1. Identifikační údaje o mateřské škole od 1.9.2020

Název školy:	MATEŘSKÁ ŠKOLA BRNO, KAMENNÁ 21, příspěvková organizace
	Kamenná 21, 639 00 Brno
Sídlo:	Kamenná 21, 63900 Brno
Zřizovatel:	Statutární město Brno, Městská část Brno-střed
Právní forma:	příspěvková organizace
IČO:	64328422
Telefon:	724112024
E-mail:	mskamenna@email.cz
Web:	www.mskamenna.cz
Ředitel:	Věra Boušková
Typ:	mateřská škola s celodenním provozem
Kapacita:	66 dětí
Provozní doba:	6:30 – 16:30
Počet tříd:	3 třídy
Název programu:	Krok za krokem, školním rokem
Zpracovatel:	Kolektiv pedagogů mateřské školy

Školní vzdělávací program byl projednán na pedagogické radě dne: 17.9.2020

2. Obecná charakteristika mateřské školy

Mateřská škola Kamenná se nachází v centru města s krásnou velkou zahradou na klidném a tichém místě. Mateřská škola prošla kompletní rekonstrukcí, budova měla narušenou statiku, byla vlhká, měla nevyhovující dispozice, malé a tmavé třídy s orientací do ulice a nedostatečné zázemí. Během rekonstrukce zůstaly zachovány pouze obvodové zdi budovy a již dříve rekonstruovaná střecha. Přístavbou do zahrady vznikla nová třída s pochozí střechou, která slouží jako velká terasa pro děti, a kompletní změnou dispozic se nově všechny třídy mateřské školy otevírají do slunné části vnitrobloku se zahradou. Kapacita školky byla navýšena z původních 36 na 66 dětí.

Rekonstrukce budovy, která trvala dva roky s sebou nesla také kompletní výměnu vybavení tříd nábytkem, doplnění hraček a výukových prvků pro děti a také nové koupelny a toalety. Novotou září i školková kuchyně a zázemí pro personál. Mateřská škola rekonstrukcí získala krásnou dřevěnou terasu, která bude sloužit dětem jako další herní prostor na čerstvém vzduchu, děti si můžou hrát v rámci jedné třídy venku i uvnitř díky velkým francouzským oknům. Na terasu i dvůr navazuje velká zahrada

Škola se nachází na pravém boku řeky Svratky, kudy se procházkou dostanete do staré části Kamenná čtvrti, která byla vybudována jako kolonie v roce 1925.

Mateřská škola má zajištěnou stravu z ZŠ Horní, která je do školy dovážena. Celková kapacita školy je 66 dětí.

3. Podmínky vzdělávání

Věcné podmínky:

Mateřská škola má dostatečně velké prostory, které vyhovují nejrůznějším skupinovým, individuálním a pohybovým aktivitám dětí. Všechny třídy mají zajímavé a podnětné prostředí vzbuzující bezprostřední zájem dětí. Dětský nábytek je přizpůsoben dětským požadavkům, je zdravotně nezávadný, počet toalet a umyvadel odpovídá počtu a věku dětí. Lehátka jsou vybavena molitanovými matracemi pro pevná záda.

Vybavení hračkami, pomůckami odpovídá počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno. Hračky a knihy jsou uloženy v kontejnerech a policích tak, aby byly dětem na očích a mohly si je samostatně brát a ukládat. Ve třídách je vytvořeno několik tematicky zaměřených hracích center. Děti se podílejí svými výtvary na úpravě a výzdobě interiéru budovy. Dětské práce jsou přístupné všem příchozím do MŠ.

Na budovu mateřské školy navazuje školní zahrada, která bude procházet rekonstrukcí. Všechny vnitřní i venkovní prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů.

Příležitost pro rozvoj:

- **Průběžně dle finančních možností obnovovat vybavení tříd novými hračkami, didaktickými pomůckami.**
- **Zajistit internetové připojení v celé budově MŠ**
- **Pořízení herních prvků na školní zahradu**
- **Vytvoření smyslového chodníčku**

Životospráva:

Děti mají dostatek volného pohybu v průběhu celého dne. Je respektována jejich individuální potřeba aktivit, spánku i odpočinku. Třídy mají zpracovaný režim dne, který respektuje maximální 3hodinový interval mezi podáváním jídla, dobu pobytu venku i individuální potřebu spánku.

Dětem je podávána pestrá a vyvážená strava odpovídající platným předpisům a normám, děti nejsou do jídla nuceny, důraz je kladen na samostatnost dětí, děti si samostatně nosí svačinky a hrneček s pitím ke stolečku, před obědem si prostírají, nádobí po sobě uklízí.

V mateřské škole je zajištěný celodenní pitný režim – děti se mohou během dne kdykoli obsloužit a napít, nápoj si mohou samostatně doplnit vpitném koutku, nebo požádat učitelku. Dětem je podáván čaj, voda a ovocné přírodní koncentráty.

Každý den (až na výjimky jako je silný déšť, velký mráz, špatné rozptylové podmínky) je do režimu dne zařazen zpravidla 2hodinový pobyt venku. V případě příznivého počasí se doba pobytu venku dopoledne prodlužuje, v letních měsících mohou děti chodit ven i v odpoledních hodinách.

Po obědě děti odpočívají, pro děti s menší potřebou spánku jsou nachystány po krátkém odpočinku klidové aktivity-kreslení, pracovní listy, hry u stolečku.

Příležitost pro rozvoj:

- **Vhodnou motivací a ve spolupráci s rodiči povedeme děti ke konzumaci méně oblíbených jídel.**
- **Povedeme děti k osvojení pravidla pitného režimu bez připomínání.**

Psychosociální podmínky:

Vytváříme vhodné podmínky, aby se děti cítily dobře, spokojeně, jistě a bezpečně. Podporujeme kamarádkou a přívětivou atmosféru pro všechny děti i rodiče. Nově příchozím dětem poskytujeme adaptační program. Respektují se potřeby i věk dětí, proto nejsou neúměrně zatěžovány či spěchem, chvatem ani nadměrnou náročností prováděných činností.

Vytváříme vhodné a přiměřené podmínky všem dětem podle jejich možností a schopností. Všichni děti mají rovnocenné postavení, ale zároveň zajištěna všechna svá práva (bezpečnost, vzdělávání). Děti jsou vedeny k dodržování potřebných pravidel, není však omezována jejich volnost nad nezbytnou míru. Děti jsou vedeny takovým způsobem, který je podporující, vstřícný a empatický. Děti jsou vedeny k aktivní spoluúčasti na vzdělávání. Pedagogičtí pracovníci děti pozitivně motivují, dostatečně chválí a vyhýbají se negativním komentářům. Třídní skupiny jsou nenásilně ovlivňovány prosociálním směrem (prevence šikanya ochrana před sociálně patologickými jevy). Dětem ve věku 2 –3 roky je poskytována větší individuální péče. Vzdělávací nabídka odpovídá potřebám dětí v předškolním věku. Je respektováno právo dítěte na hru, pasivnost a odpočinek.

Příležitost pro rozvoj:

- **Cíleně a včas analyzovat prvky rizikového chování dětí a reagovat na ně**
- **Vytvářet pozitivní klima v každé třídě i celé škole. Pozitivní interakce dítě – dítě, učitel – dítě, učitel – rodič**
- **Řešit podpůrná opatření pro sociálně znevýhodněné děti**
- **Rozvíjet samostatnost, iniciativu a zodpovědnost dětí s využitím zpětné vazby, uznání.**

4. Organizace výchovy a vzdělávání:

Mateřská škola má provoz od 6:30 do 16:30 hodin.

Denní program je dostatečně pružný, umožňuje reagovat na změny a potřeby dětí, jsou pravidelně zařazovány zdravotně preventivní pohybové aktivity. Pedagogové se věnují dětem a jejich vzdělávání. Poměr spontánních a řízených činností je vyvážený, a to včetně aktivit, které jsou nad rámec běžného programu. Děti mají dostatek času i prostoru pro hru, aby ji mohly dokončit nebo v ní pokračovat. Jsou vytvářeny vhodné podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti dětí. Je dbáno na soukromí dítěte, pokud to potřebuje. Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí. Pro plánované činnosti jsou včas připravovány pomůcky.

Organizace scházení a rozcházení jednotlivých tříd:

6.30 děti se scházejí ve třídě Žabiček a Soviček

7.30 hodin se děti rozcházejí do svých tříd

16.00 děti se schází ve třídě Soviček a Žabiček

16.30 rozchod dětí domů

Uspořádání dne v MŠ:

6.30 – 7.30 scházení dětí ve třídě Žabiček a Soviček

7.30 – 8:30 rozcházení do tříd, scházení dětí, spontánní hry,

záměrná individuální vzdělávací práce,

plánovaná činnost ve skupině dětí

8.30 – 8.50 cvičení, aktivity dětí dle zájmů

8.50 – 9.15 hygiena, přesnídávka

9.15 – 9.35 pokračování v zájmových činnostech dětí, skupinová vzdělávací

činnost – prožitkové učení

9.35 – 9.50 hygiena, oblékání na pobyt venku

9:50 – 11.50 pobyt venku

11.50 – 12.00 svlékání, hygiena

12:00 – 12:30 oběd

12:30 – 13:00 hygiena, příprava na odpočinek, četba pohádky

13:00 – 14:30 mladší děti spánek, postupné stávání

13:00 – 13:30 starší děti odpočinek

13:30 – 14:30 starší děti a děti s menší potřebou spánku – klidné hry,

kreslení, pracovní listy, prohlížení knih a časopisů,

didaktické pomůcky, záměrná individuální činnost

14:30 – 15:00 průběžná svačina

15:00 – 16:30 kruhové pohybové hry, dráhy na cvičení, plánovaná individuální

vzdělávací práce, hra

s míčem, zájmové činnosti do rozchodu dětí.

Příležitost pro rozvoj:

- **Zařazovat pravidelně pohybové chvilky s různým zaměřením, relaxační, pohybové, taneční**
- **Při plánování činností vycházet především z přání a potřeb dětí.**
- **Klást na děti přiměřené požadavky, nepřetěžovat je**
- **Dodržovat pravidla v rámci celé MŠ**

Řízení mateřské školy:

Řízením školy je pověřena ředitelka školy. Povinnosti, pravomoci a úkoly všech pracovníků jsou jasně vymezeny – pracovní náplně, pracovní a vnitřní řád. Je vytvořen funkční informační systém uvnitř i navenek mateřské školy. Ředitelka vytváří prostředí vzájemné důvěry a tolerance, zapojuje zaměstnance do řízení mateřské školy, respektuje jejich názor, podporuje a motivuje spoluúčast na rozhodování o otázkách školního programu. Ředitelka vyhodnocuje práci všech zaměstnanců, motivuje a podporuje jejich vzájemnou spolupráci. Ona i ostatní spolupracují s rodiči. Plánování pedagogické praxe je funkční a využívá zpětné vazby.

Ředitelka vypracovává školní vzdělávací program ve spolupráci s ostatními učitelkami. Z výsledků evaluace jsou vyvozovány závěry pro další práci. Povinnosti, pravomoci a úkoly jednotlivých zaměstnanců jsou vymezeny v pracovních náplních a pracovním plánu školy. Snahou celého kolektivu je vytvářet mezi sebou přátelské a otevřené vztahy, předcházet konfliktním a stresovým situacím dobrou informovaností, organizací práce, vytyčením kompetencí jednotlivých pracovníků. Vzniklé problémy jsou řešeny okamžitě. K předávání informací mezi zaměstnanci školy slouží provozní a pedagogické rady, dle potřeby i operativní porady a nástěnka informací.

Školní vzdělávací program byl zpracován kolektivem pedagogických pracovníků školy, vycházel z předchozí analýzy podmínek školy, z analýzy vzdělávací činnosti a z ankety pro rodiče. Evaluační činnost školy zahrnuje všechny stránky chodu mateřské školy a je podrobně rozpracována v poslední části tohoto Školního vzdělávacího programu.

Mateřská škola úzce spolupracuje se zřizovatelem školy městskou částí Brno-střed. Spolupracuje i s blízkými základními školami na Horní ulici a na Bakalově nábřeží. Spolupráce s okolními základními školami je zaměřena na bezproblémový přechod dětí z mateřské do základní školy. Předškolní děti navštíví v pololetí výuku v první třídě na ZŠ Horní.

Příležitost pro rozvoj:

- **Potporovat týmovou práci zaměstnanců, motivace učitelek**

Personální a pedagogické zajištění:

Všichni zaměstnanci mají předepsanou odbornou kvalifikaci. Pedagogové jsou kvalifikovaní pro práci s předškolními dětmi. Pracovní tým se systematicky vzdělává a ke zvyšování kvalifikace přistupuje aktivně. Nově získané poznatky přenáší do praxe. Pracovní doba zaměstnanců je přizpůsobena režimu dne a specifikům jednotlivých tříd. Všichni zaměstnanci pracují profesionálním způsobem, chovají se a jednají podle obecně platných společenských pravidel při styku s dětmi, rodiči i širokou veřejností.

Souběžné působení dvou učitelek. Je zajištěno překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů minimálně v rozsahu dvou a půl hodin při pobytu venku, oběd, příprava na odpočinek. Při souběžných činnostech učitelky vytváří dětem vhodné podmínky a individuální a skupinové činnosti.

Příležitost pro rozvoj

- **Podporovat a vyžadovat u všech zaměstnanců školy profesionální růst, podporovat další vzdělávání a sebevzdělávání a to ve všech oblastech**

Spoluúčast rodičů:

Důležitou součástí práce školy je otevřená komunikace s rodičovskou veřejností. Jsme s rodiči v denním osobním kontaktu. Setkáváme se na společných akcích – zahradní slavnosti, pasování školáků, vánočním vystoupení, karnevale, vystoupení ke Dni matek. Jednou ročně rodiče vyplňují anonymní dotazník o spokojenosti činnosti MŠ. V případě potřeby se svolává informativní schůzka. Informace jsou rodičům předávány dle potřeby.

Ústně jsou předávány důležité aktuální informace. Důležitou součástí práce školy je otevřená komunikace s rodičovskou při scházení a rozcházení dětí, na třídních schůzkách jsou rodiče seznámeni se školním vzdělávacím programem a specifiky jednotlivých tříd. Písemně jsou informováni o vzdělávací nabídce prostřednictvím nástěnek. V šatně dětí mají rodiče k dispozici Školní řád mateřské školy, Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, informační letáky a aktuální platné zákony a vyhlášky vztahující se k předškolnímu vzdělávání. Rodičům je umožněno kdykoliv přijít do školy a zapojit se do činností ve třídách. Dle potřeby jsou rodičům poskytovány odborné informace a zajišťovány konzultace s odborníky. Soukromé údaje a data o dětech jsou chráněna před zneužitím vnitřními předpisy školy. Zaměstnanci jsou poučeni o zásadách ochrany osobních údajů a mlčenlivosti o důvěrných informacích a řídí se směrnicí GDPR.

Příležitost pro rozvoj:

- **Pravidelné konzultační hodiny, informace o dětech**
- **Informovanost o dětech, pokroky, portfolio dětí**

5. Podmínky vzdělávání dětí se specificky vzdělávacími potřebami

Mateřská škola realizuje podpůrná opatření pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami v souladu s §16 Školského zákona. Podpůrná opatření jsou podle organizační, finanční a materiální náročnosti členěny do 5 stupňů. Podpůrné opatření 1.stupně realizuje mateřská škola i bez doporučení školského poradenského zařízení (ŠPZ), na základě plánu pedagogické podpory (PLPP). Podpůrná opatření 2.-5. Stupně realizuje pouze s doporučením ŠPZ.

Pojetí vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

- 1) Naplňování záměrů a cílů předškolního vzdělávání mateřské školy jsou v případě vzdělávání dětí se spec. potřebami přizpůsobeny tak, aby maximálně vyhovovalo potřebám i možnostem těchto dětí.
- 2) Snahou všech zúčastněných je vytvářet optimální podmínky k rozvoji osobnosti dítěte se spec. potřebami, jeho učení, komunikace s ostatními, aby dosáhlo k co největší samostatnosti.
- 3) Při plánování a realizaci vzdělávání dětí, berou učitelky na zřetel, že jednotlivé děti se ve svých individuálních vzdělávacích možnostech liší.
- 4) Účelem podpory těchto dětí je plné zapojení a využití vzdělávacího potenciálu, opět s ohledem na jejich vzdělávací možnosti a schopnosti.
- 5) Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, učitelky i ostatní pracovníci, kteří se podílejí na péči o ně a jejich vzdělávání, volí vhodné metody a prostředky, které jsou v souladu s přiznanými podpůrnými opatřeními, uplatňují vysoce profesionální postoj a přístup k dítěti.
- 6) Učitelky spolupracují s dalšími odborníky, využívají služeb školských poradenských zařízení, sdílí zkušenosti s kolegy (i z jiných školských zařízení), vzdělávají se v oblastech zdravotních postiženích a sociálních znevýhodnění.

System péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními v mateřské škole

- 1) Škola identifikuje speciální vzdělávací potřeby (učitelky důsledně vedou portfolia dětí a pedagog. Diagnostiku, identifikují odchylky ve výkonech chování, projevech dětí, o zjištěných skutečnostech pohovoří s rodiči dítěte a zároveň oznámí tuto skutečnost ředitelce školy.
- 2) Učitelky navrhnou podpůrná opatření 1.stupně podpory, vypracují plán pedagog. podpory (PLPP)
- 3) Následně po dobu 3 měsíců realizován PLPP

- 4) Učitelky vyhodnotí jeho účinnost, pokud je zjištěno, že podpůrná opatření stačí k naplnění vzdělávacích potřeb dítěte, jsou podpůrná opatření realizována po dobu, kdy jsou efektivní v dosahování stanovených cílů rozvoje dítěte, pokud je zjištěno, že opatření nestačí a u dítěte nenastalo očekávané zlepšení ve výkonech (chování, projevech) zákonný zástupce dítěte na základě sdělení školy kontaktuje Školské poradenské centrum (ŠPZ).
- 5) ŠPZ provede diagnostiku dítěte, a na jejím základě stanoví, zda je v kompetenci školy pokračovatv podpůrném opatření 1. stupně (zařízením mohou být navržena i jiná opatření 1. stupně) nebo zda jsou speciální potřeby dítěte natolik závažná, že je třeba využít podpůrná opatření vyššího stupně podpory, pak se stává dítě klientem ŠPZ.
- 6) Pokud ŠPZ přizná dítěti podpůrné opatření 2.-5. stupně jsou školou dítěti poskytována, vždy však s předchozím písemným informovaným souhlasem zákonného zástupce dítěte.
- 7) Individuálně vzdělávací plán (IVP) škola zpracovává zpravidla pro dítě, které má speciální vzdělávací potřeby a je vzděláváno formou individuální integrace. Podkladem pro zpracování IVP je, doporučení ŠPZ, žádost zákonného zástupce dítěte, nebo rozhodnutí ředitelky školy. IVP vypracovávají učitelky, za jeho vypracování zodpovídá ředitelka školy. Platnost IVP stvrzují podpisy učitelky, ředitelka školy, pracovník ŠPZ a zákonný zástupce dítěte. Na základě písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce dítěte je vzdělávání dítěte poskytováno podle IVP.

Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními

Mateřská škola zajistí pro úspěšné vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními podmínky s ohledem na jejich vývojová a osobnostní specifika (v oblasti věcné prostředí, životosprávy, psychosociálního klimatu, organizace vzdělávání, personálního a pedagogického zajištění, spolupráce mateřské školy s rodinou).

- 1) Učitelky diferencují a individualizují vzdělávací proces při plánování a organizaci činností, volbě obsahu, metod i forem vzdělávání, realizují stanovená podpůrná opatření.
- 2) Učitelky spolupracují se zákonnými zástupci dětí, školským poradenským zařízením a dalšími odborníky mimo oblast školství.
- 3) Škola zajistí snížení počtu dětí ve třídě a případnou přítomnost asistenta pedagoga v souladu a možnostmi platné legislativy.

6. Podmínky vzdělávání dětí mimořádně nadaných

Mateřská škola se metodou včasné diagnostiky snaží odhalit mimořádné schopnosti a nadání dětí (metody- pozorování, rozhovor, analýza výtvorů, kreseb, hry dítěte a jeho portfolia.

- 1) Pro nadané dítě je žádoucí, aby jeho mimořádné schopnosti byly odhaleny již v předškolním věku a aby nastupovalo do 1.třídy základní školy již se zmapovanými výcvgovnými a vzdělávacími potřebami, které má. Základníškola pak může pružněji na jeho potřeby reagovat.
- 2) Učitelky po vypořádání mimořádných schopností a nadání dítěte povedou na toto téma rozhovory s rodiči, doporučí vyšetření dítěte odborníkem v Pedagogicko-psychologické poradně.
- 3) Odborník poradny (ŠPZ) odborným testováním (testy inteligence, testy výkonu, kreativity, didaktické testy) stanoví míru nadání dítěte a případně doporučí stupeň podpůrných opatření. Pokud zjištění vyžaduje vzdělání dítěte formou individuálního vzdělávacího plánu (IVP), poskytne ŠPZ škole potřebné podklady i metodickou pomoc. Podle přiznaného stupně podpory škola zajistí prodítě odpovídající podmínky.
- 4) Učitelky budou pro úspěšnost práce s nadaným dítětem dodržovat pravidla: vstřícná komunikace, pozorné naslouchání, neautoritativní komunikace, vytvoření dostatečného prostoru pro seberealizaci, prezentaci a sebevyjadřování, nerušit dítě, je-li zaujato činností,

společně hodnotit, diskutovat, vybírat komplexnější činnosti, úkoly s možností různé obtížnosti, s možností spolupráce, nenutit dítě do činnosti, podporovat jeho aktivitu, předkládat podnětný materiál.

Podmínky vzdělávání dětí od dvou do tří let

Vzhledem k postupným změnám školské legislativy je záměrem naší školky co nejlépe připravit a následně realizovat vzdělávání dětí, mladších tří let (pokud budou do mateřské školy z důvodu poklesu počtu dětí starších do budoucna přijímány). Podmínky je nutné připravit v oblasti personální (současné působení 2 učitelek ve třídě – zajištění této podmínky je závislé na navýšení normativu na dítě při snížení počtu dětí, dále průběžné vzdělávání učitelek v této oblasti). Dále v oblasti bezpečnosti (zajistit bezpečný pohyb v prostorách třídy i přibýtu venku, didaktické pomůcky a věčné zařízení odpovídající věku dětí (vhodné pro děti od dvou let). V oblasti životosprávy (osobní hygiena – přebalovací pulty, pleny, aj., specifický režim dne – př. zvýšená potřeba spánku), ale i v oblasti metodiky.

Při vzdělávání dětí raného věku by se pedagog měl snažit o naplnění tří priorit:

- Úzce spolupracovat s rodinou a vytvořit podmínky pro zajištění organické provázanosti režimu dvouletého dítěte v rodině i v mateřské škole.
- Individuálně podporovat aktivitu dětí, zvědavost, snahu po objevování, ale zároveň je nepřetěžovat.
- Vytvořit pevné základy pro postupné osamostatňování dítěte v oblasti sebeobsluhy a socializace směřující k rozvoji osobnosti.

7. Vzdělávací program

Vzdělávací nabídka odpovídá věkovým i individuálním potřebám dětí, v průběhu dne se prolínají aktivity spontánní a aktivity řízené učitelkou. Je respektováno individuální tempo každého dítěte. Učební aktivity učitelka uskutečňuje zejména formou hry a prožitkovým učením, které je založeno na přímých zážitcích a podporuje dětskou zvědavost a zájem poznávat nové věci. Naší vizí a cílem je individuální rozvoj osobnosti dítěte, podílet se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném vývoji a rozvoje schopnosti soužití v širším společenství.

Vzdělávací nabídku učitelky podrobně rozpracovávají v Třídních vzdělávacích programech, které vycházejí ze společného Školního vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a rodiče s ní průběžně seznamují na nástěnkách.

Charakteristika vzdělávacího programu

Mateřská škola podporuje zdravý životní styl a zdravý vývoj dítěte po všech jeho stránkách, doplňuje rodinnou výchovu a pomáhá zajišťovat dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení.

Cílem mateřské školy je, aby čas zde prožitý byl pro dítě radostný, příjemnou zkušeností a zdrojem dobrých a spolehlivých základů do života a vzdělání.

Cíl programu

Chceme, aby se všechny děti cítily bezpečně, zažívaly pocity úspěchu, respektujeme jejich jedinečnost, jejich možnosti, jejich individualitu.

Seznamovat děti s přírodou a přírodními jevy, svojí činností a svým zaměřením podporovat kladný vztah dětí k životu ve všech formách k životnímu prostředí. Rozvíjet aktivní tvořivost dítěte a důvěru ve vlastní schopnosti. A v neposlední řadě vytvářet u dětí takové návyky, které povedou ke zdravému životnímu stylu a budou podporovat jejich zdraví, bezpečí a pohodu.

Koncepce mateřské školy

Je založena na cílech a zásadách ve smyslu školského zákona. Směřuje k osvojení klíčových kompetencí a získání předpokladů k celoživotnímu vzdělávání.

Dlouhodobé záměry:

Získávat zkušenosti o světě vlastními činnostmi.

Vytvořit u dětí základy manuální zručnosti a získat elementární zkušenosti ze světa vědy a techniky, formou prožitkového, situačního a činnostního učení.

Mít smysl pro povinnost ve hře, práci i učení, vážit si práce i úsilí druhých.

Řešit problémy na základě bezprostřední zkušenosti, postupovat cestou pokusu a omylu, zkoušet experimentovat, vymýšlet nová řešení problémů a situací, hledat různé možnosti a varianty. Nebát se chybovat.

Prostředky:

Poskytnout dítěti samostatnost při činnostech, příležitost k manipulaci a experimentování.

Vytvořit vhodné prostory pro pohybové činnosti z hlediska potřeb dětí.

Jednoznačně formulovat pravidla chování ve vztahu k druhému a důsledně dbát dodržování.

Respektovat základní bezpečnostní zásady a pravidla při manuální práci.

Seznámit se s některými řemesly, poznat jejich význam.

Zažívat radost s podařeného díla

Krok za krokem, školním rokem

Rámcové cíle

Vzdělávání v mateřské škole je cílevědomý plánovaný proces, v němž se prolínají spontánní a řízené aktivity. V předškolním věku se nejvíce učí dítě tím co prožívá - prožitkové učení. Ve vzdělávání předškolního dítěte je na prvním místě hra

Proces vzdělávání probíhá v průběhu celého dne, při všech činnostech a při všech situacích. Snažíme se o naplňování tří hlavních cílů předškolního vzdělávání.

1. CÍL – Rozvíjení dítěte a jeho schopnost učení a poznání /podporovat a rozvíjet tělesnou zdatnost, zdraví, dovednost, obratnost, schopnost myšlení, rozhodování, učení, řeč/.
2. CÍL – Osvojení si základů hodnot, na kterých je založena naše společnost /svoboda a rovnost všech lidí, solidarita se slabými a ohroženými, hodnoty spojené se zdravím, životem, se životním prostředím, kulturní dědictví, tradice/.
3. CÍL – Získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevit se jako samostatná osobnost působící na své okolí /rozvíjet a poznávat sama sebe, potřeba a zájmy, sebevědomí, sebedůvěra, učíme se spolupracovat, akceptovat a tolerovat druhé/.

Klíčové kompetence

Výchovně vzdělávací práce naší mateřské školy je cílená, programová práce zaměřená na rozvíjení schopností dětí v diferencovaném stupni jejich vývoje. Předmětem tohoto materiálu je stanovení pravidel závazných pro možnost uplatnění následně rozvržených postupů. Výchozí skutečností je to, že, výchovné působení je ovlivněno věkem dětí, je rozvrženo do tří let – tj. období, ve kterém většina dětí navštěvuje mateřskou školu. V tomto období vytváříme u dětí základní klíčové kompetence

- **K učení**
- **K řešení problémů**
- **Komunikativní**
- **Sociální a personální**
- **Činnostní a občanské**

Vzdělávací činnost je zpracována do integrovaných bloků – témat:

- je založena na metodách přímých zážitků, využívá dětské zvědavosti a potřeby objevovat, vede děti k individuální práci
- probouzí v dětech aktivní zájem a chuť dívat se kolem sebe, naslouchat a objevovat, ale i ukázat, co všechno už samo umí, zvládne a dokáže
- nepředkládá dětem jen hotové návody, ale naopak jim umožňuje hledat samostatné cesty tvořivým myšlením a vlastním nápadem

Program obsahuje pět interakčních oblastí, které respektují vývoj dítěte, jeho přirozený život, učení a zrání. Tyto oblasti se snažíme každý den propojovat a spojovat:

Dítě a jeho tělo – oblast biologická – poznávání lidského těla, podpora tělesné a pohybové zdatnosti, zdravý růst a výživa, sebeobsluha

Dítě a jeho psychika – oblast psychologická – podpora duševní pohody, rozvoj poznávacích procesů, myšlení, řeč, intelektu

Dítě a ten druhý – oblast interpersonální – vztahy dítěte k jiným dětem a dospělým, vzájemná komunikace, spolupráce

Dítě a společnost – oblast sociálně kulturní – svět kultury a umění, společenské, morální a estetické hodnoty

Dítě a svět – oblast environmentální – poznatky o světě, o jeho dění, vývoji a změně, vliv člověka na životní prostředí

V integrovaném bloku jsou plněny konkrétní cíle, které je nutno vymezit, naplánovat a pak naplňovat konkrétními činnostmi.

Průběžné cíle jsou ty, které jsou plněny v průběhu celého dne v různých činnostech a dotýkají se především sebeobsluhy, hygieny, chování, vůle, morální a společenské hodnoty.

Školní vzdělávací program je východiskem pro práci všech pedagogických pracovníků. Na jeho základě si učitelky vypracují svůj třídní vzdělávací program. Učitelky si jej postupně doplňují a dotváří.

Názvy integrovaných bloků:

- **V každé době je nám prima**
- **Na podzim, když padá listí**
- **A když je tu bílá zima**
- **Jaro v plné kráse**
- **Když se hlásí horké léto**

Obsahová náplň integrovaných bloků:

1) V každé době je nám prima

- Noví kamarádi
- Bezpečnost
- Ochrana zdraví, hygiena
- Životospráva
- Moje tělo

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a vývoj dítěte, podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je ke zdravým životním návykům a postojům.

Kompetence

- Dítě se učí nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- Dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- Dítě řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- Dítě samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej

- Dítě si uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- Dítě se chová při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
- Dítě se učí svoje činnosti a hry se učí plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- Dítě spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- Dítě dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí (přírodní i společenské)

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod., ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí)
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním

- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zachovávat správné držení těla
- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí (k potřebě pohybu, spánku, odpočinku, látkové výměny, osobního tempa a tepelné pohody, k potřebě soukromí, apod.)
- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- neznalost zdravotního stavu a zdravotních problémů dítěte

- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednostranná nabídka pohybových činností
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy
- nedostatečně připravené prostředí, nedostatečné vybavení náčiním, nářadím, popř. nedostatečné využívání vybavení a dalších možností apod.

2) Na podzim, když padá listí

- Roční období
- Co sklízíme z polí a stromů na podzim
- Stromy, keře
- Státní svátky
- Halloween

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti sociálně - -kulturní je uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést je do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje a umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí.

Kompetence

- Dítě má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije

- Dítě si všímá dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- Dítě chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- Dítě se dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
- Dítě se domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci,
- Dítě průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- Dítě ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku
- Dítě napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- Dítě je schopno chápat, že lidé se různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečností
- Dítě má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- Dítě si uvědomuje svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- Dítě ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkus
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává

- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamující dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)

-utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)

- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez predsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí

- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově

- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)

- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.

- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (řici, co bylo zajímavé, co je zaujalo)

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)

- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření

- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů

- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích

- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)

- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině

- schematické mravní hodnocení bez možnosti dítěte vyjádřit vlastní úsudek
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení
- nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

3) A když je tu bílá zima

- Zvířata v zimě
- Mikuláš, Vánoce, Nový rok, tradice
- Kultura, divadla, knihy
- Zimní sporty, otužování, bezpečnost
- Karneval (masopust)
Hudební nástroje
- Povolání

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v environmentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (člověka) k životnímu prostředí.

Kompetence

- Dítě soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- Dítě klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo

- Dítě řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- Dítě rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- Dítě dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- Dítě se zajímá o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřené aktuálnímu dění

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)

- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (příroda živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované herní aktivity (enviromentální hry)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě kladené i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý — jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat), přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí, nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

4) Jaro v plné kráse

- Probouzení přírody,
Rostliny, zvířata a jejich mláďata
- Velikonoce, zvyky
- Den matek, rodina
- Zápis do MŠ, ZŠ
- Ekologie – třídění odpadu

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů i vůle, stejně tak i jeho sebepojetí a sebe nahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení.

Kompetence

- Dítě uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- Dítě se učí s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění
- Dítě užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- Dítě si zpřesňuje početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- Dítě ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
- Dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- Dítě se spolupodílí na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- Dítě dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- Dítě odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- Dítě má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých

Tato oblast zahrnuje tři „podoblasti“:

- Jazyk a řeč
- Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace
- Sebepojetí, city a vůle

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (co pedagog-učitel u dítěte podporuje)

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení
- nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů pedagoga)

- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- málo příležitosti k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (necitlivé donucování dítěte k hovoru, nerespektování dětského ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní
- omezený přístup ke knížkám

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílní vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka (co pedagog-učitel dítěti nabízí)

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- činnosti zaměřené k na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zaměřené k na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje, také vyjádřit
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádávat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti

- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a mimo racionálního poznávání
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací
- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu

- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení organizačních dovedností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- cvičení v projevu citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště emocí záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti apod.)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.

- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zorganizovat hru
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- málo vlídné, nevstřícné, strohé, nelaskavé a málo přátelské prostředí, kde dítě nenalézá dostatek lásky a porozumění
- nedostatek možností projevovat vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými
- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí
- nevhodné vzory a modely chování (netaktní komunikace, nedostatek sociálního cítění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)

- nedostatečná motivace dětí k jejich sebevyjádření a sebeuplatnění
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování

5) Když se hlásí horké léto

- Svět kolem nás, vesmír
- Dopravní prostředky, sport a bezpečnost
- Cizokrajná zvířata
- Důležitost vody, její koloběh, země, voda vzduch
- Den dětí

Záměrem vzdělávacího úsilí učitele v interpersonální oblasti je podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci a zajišťovat pohodu těchto vztahů.

Kompetence

- Dítě odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- Dítě komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- Dítě projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost

- Dítě se dokáže ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- Dítě chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování
- Dítě chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- Dítě chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sbližování dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije — rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat) -, mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Rizika (co ohrožuje úspěch vzdělávacích záměrů učitele)

- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování, málo vstřícné postoje dospělých k dítěti i k sobě navzájem
- nedostatečně psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- nedostatek empatie, neposkytování empatické odezvy na problémy dítěte
- příliš ochránářské či příliš nevšímavé prostředí
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování ve vztahu k druhému, nedodržování přijatých pravidel, špatný vzor
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují
- nedostatečná pozornost tomu, jak dítě řeší své spory a konflikty s druhým dítětem
- příliš časté vystupování pedagoga-učitele v roli soudce
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím dětí a malá podpora dětských přátelství
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

8. Evaluační činnost školy

Evaluační činností hodnotíme naplňování Školního vzdělávacího programu, třídních vzdělávacích programů a jejich návaznosti na Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, individuální vývoj dětí a jejich pokroky, zlepšení informovanosti rodičů o vzdělávacím procesu. Také vlastní práci učitelek a ředitelky školy.

Ředitelka hodnotí práci pedagogických a provozních zaměstnanců, i vlastní pedagogickou a řídicí práci.

Učitelka hodnotí svou práci, hodnotí jednotlivé děti, hodnotí integrované bloky, vyvozuje závěry pro svůj další postup.

Evaluační činnost vychází:

- **pozorování dětí**
- **rozhovoru s dětmi**
- **rozhovoru a anket rodičů**
- **rozhovoru na pedagogických radách**
- **hospitační a kontrolní činnosti**

Závěr

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je veřejný dokument, je kdykoliv možné do něj nahlížet a pořizovat si z něj výpisy. Hlavní cíle a záměry jsou vyvěšeny na webových stránkách školy. Jedná se o dokument s kterým se průběžně pracuje a který je aktualizován dle potřeb dětí a stanovených cílů a záměrů.